

'Arbeidsinspectie overschat geluidsproblemen door heien'

Volgens de Arbeidsinspectie heeft bijna driekwart van de heiers hinder van lawaai en moet de funderingsbranche daarom de geluidsoverlast snel terugdringen. De werkelijke overlast is echter veel kleiner, blijkt uit een analyse van Arbouwcijfers. Veel heiers staan bloot aan lawaai, maar relatief weinigen hebben gezondheidsklachten of aandoeningen. Dat maakt geluidsreducerende maatregelen minder urgent.

Arbouw publiceert elk jaar cijfers over hoe werknemers in de bouw- en nijverheid hun werksituatie, arbeidsbelasting, gezondheid en welzijn ervaren. Deze BedrijfstakAtlas wordt ook door de Arbeidsinspectie gebruikt, bijvoorbeeld om te staven dat veel heiers last van lawaai hebben. In haar publicatie *Arbeidsrisico's in de funderingsbranche* (2008) is dat 85 procent en recentelijk spreekt Rob Edam in *Cobouw van ruim 70 procent*. De specialist geluid van de Arbeidsinspectie vindt dat geluidsarme technieken nog te weinig worden toegepast. Wie wil voorkomen dat een inspecteur een project stillegt, kan beter overstappen op boren, waarschuwt hij.

Weinig klachten en aandoeningen

Veel heiers (zowel de machinist hei-installatie, de heibaas, de heier als de funderingswerkers) ondervinden hinder van lawaai: in 2009 is dat 68,2 procent. Maar volgens Cor van Duivenbouden, arts en hoofd Onderzoek & Ontwikkeling bij Arbouw, zegt dit getal weinig. "Het geeft alleen aan dat heiers in hun werk blootstaan aan lawaai. Dat wil niet zeggen dat het ondervinden van veel hinder door lawaai ook leidt tot gezondheidsklachten. En evenmin vertalen gezondheidsklachten zich automatisch in aandoeningen." Hinder, klachten en aandoeningen zijn drie totaal verschillende zaken. Het percentage heiers dat daadwerkelijk gezondheidsklachten heeft, ligt veel lager: 21,5 procent in 2009. Dat is zelfs iets minder dan het totale bouwplaatspersoneel, dat 21,9 procent scoorde. Al jarenlang zijn er nauwelijks verschillen tussen heiers en andere bouwplaatsmedewerkers. Van Duivenbouden: "Heiers kijken in gehoorklachten niet significant af van andere mensen die werkzaam zijn in de bouw. Sterker nog, uit recent onderzoek van Arbouw blijkt dat de beroepsgroepen met een hoge lawaai-blootstelling juist minder gehoorschade hebben dan die met een matig hoge lawaai-blootstelling. Dat komt doordat de eerste categorie vaker en consequenter gehoorbescherming draagt." Ook wat betreft aandoeningen scoren heiers lager en niet significant anders dan de hele onderzoeksgroep. Het percentage heiers met zelfgerapporteerde lawaaislechthoerendheid is in 2009 23,7 procent tegen 17,5 procent van het totale bouwplaatspersoneel.

Geluidsreductie minder urgent

De cijfers over klachten en aandoeningen én de scoreverschillen tussen heiers en ander bouwplaatspersoneel geven een reëler beeld van de werkelijke geluidsproblematiek onder heiers. Die is veel minder dan alleen de cijfers over lawaaihinder doen vermoeden. Dat maakt het sneller doorvoeren van geluidsarme funderingstechnieken, zoals de Arbeidsinspectie wil, minder urgent. De kritiek van de Arbeidsinspectie op de funderingsbranche doet ook geen recht aan de resultaten

boren boven prefab verkiest. Ing. Ed Smienk, hoofd adviesgroep civiele techniek van bouwtechnisch adviesbureau ABT: "De kwaliteit van een prefab heipaal is controleerbaar en hoger. Daarom geniet prefab onder adviesbureaus in veel gevallen de

Opdrachtgevers aan zet

Er bestaan voldoende technieken om de geluidsbelasting van prefab heien verder te reduceren, maar voor opdrachtgevers speelt geluid nog geen rol van betekenis, weet Kooistra. "Ik heb in 32 jaar nog geen enkele opdracht gehad

waarbij een overheid geluidseisen voor heierwerk stelde. In mijn adviezen is geluid dus geen criterium."

Smienk herkent dat: "Opdrachtgevers, projectontwikkelaars en aannemers zijn nauwelijks bereid om extra geld uit te geven voor geluidsbeperkende technieken als die niet in normen of verordeningen zijn vereist. Zij nemen maar moeilijk aan dat minder hinder doorslaggevend moet zijn dan kosten." Daarom ziet Smienk meer in het scheppen van voorwaarden door overheden. "Subsidies kunnen helpen en gemeenten kunnen een geluidsgrens in hun gemeentelijke verordening opnemen, die dan in programma's van eisen wordt overgenomen.

We kunnen de geluidsoverlast zeker beperken, maar zachtjes heien bestaat niet."

"We kunnen de geluidsoverlast zeker beperken, maar zachtjes heien bestaat niet"

die de sector op het vlak van geluidsreductie al heeft bereikt. En volgens het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid is er met het Arboconvenant Funderingsbranche 'veel vooruitgang' geboekt. Tweederde van de funderingsbedrijven heeft technische maatregelen getroffen, constateert EIB in 2006. Daarvan heeft ongeveer 40 procent een geluidsarme funderingstechniek als boren, drukken of schroeven ingevoerd. En circa 60 procent heeft bestaande technieken aangepast met onder andere geluidsmantels, stillere heiblokken, geluiddempende heimutsen en kranen. Toch spreekt Rob Edam slechts van 'stapjes'.

Risico's afwegen

De suggestie van de Arbeidsinspectie, dat boren in dit verband beter is dan heien, vindt Arbouw voorbarig. Van Duivenbouden waarschuwt dat voor het eventueel laten prevaleren van een bepaalde funderingsmethode eerst de bijkomende arbo- en financiële risico's goed in kaart moeten worden gebracht. "Zo kan de fysieke belasting juist toenemen door het toepassen van andere technieken, waaronder fluidatie of grondverwijderend boren, omdat de bouwput dan slechter begaanbaar wordt. Daarnaast moeten de veranderingen de financiële draagkracht van een branche niet overstijgen. Niet elke techniek kan meteen in ieder bedrijf worden toegepast, want funderingsmachines hebben een lange levensduur en afschrijffperiode."

Ook adviesbureaus vrezen dat de Arbeidsinspectie branchepartijen op het verkeerde been zet als zij

voorkeur. Avegaarpalen bijvoorbeeld zijn van mindere kwaliteit dan prefab vanwege een lagere betonklasse, een gevoelig uitvoeringsproces en beperkte wapeningsmogelijkheden." Dat boren slechts 10 procent meer kost dan heien, zoals Rob Edam beweert, weerlegt Smienk. "Een Fundexpaal is zelfs globaal anderhalf maal duurder dan een prefab heipaal."

Prefab als uitgangspunt

Tjerk Kooistra van Geoconsult Noord valt hem bij: "Met prefab weet je wat je in de grond stopt, terwijl een vibropaal last kan krijgen van insnoeringen. Ik neem altijd prefab als uitgangspunt voor funderingen. Dat is over het algemeen ook het goedkoopste. Pas als heien niet kan, wordt het schroeven of boren." Voor Han Jansen, directeur van raadgevend ingenieursbureau Jansen Wesselink blijft prefab eveneens de eerste keus. "Prefab betonpalen voldoen minimaal aan C35/45 en zijn à priori van betere kwaliteit dan in de grond gevormde palen of schroefmortelpalen, waarbij het verdichten kritischer is. Ze zijn ook goedkoper doordat allerlei extra kostenposten, zoals een forse boorstelling, een betonpomp, aan- en afrijden van de betonmolen, het aanbrengen van wapening en wachttijden niet meespelen. Verder is bij een prefab paal de grondweerstand door kalenderen goed waarneembaar en te koppelen aan de sonderingen. De meetnauwkeurigheid is groter door de één-op-één relatie met grondweerstand, terwijl je bij schroeven snel te diep kunt gaan."

Tekst en foto's:
Rogér van Domburg

